

ויחי: סיפור על דרך המוות ום

התמרת קיומו של יעקב מחיים
אישיים לחיי נצח של אומה

יעקב אבינו לא מת.

— רבי יוחנן, תלמוד בבלי, מסכת תענית

אבל התורה מתארת **מוות** מפורש?

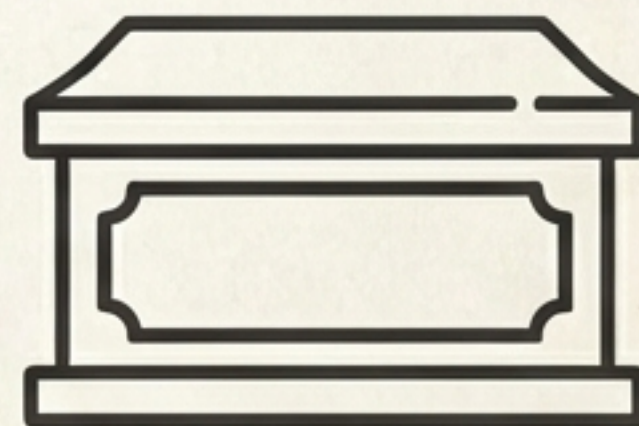
ספדו לו

וכי בכדי ספדו ספדנייא...

חנטו אותו

...וחנטו חנטייא...

קברו אותו

...וקברו קברייא?

אם כן, מהי משמעות קביעתו של רבי יוחנן?

הפתרון טמון בזהותו הכפולה

יעקב וישראל

כדי להבין את חיי הנצח שלו, עלינו להכיר את שני
שמותיו: **יעקב וישראל**. שני השמות מייצגים
מייצגים שני אופני קיום שונים, ואף סותרים,
המגולמים בדמות אחת.

זהות #1: יעקב – הקיום התליתי והשברירי

"וַיֵּדֹוּ אֶחָזֶת בְּעֵקֶב עֲשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב"

- קיום **מסתפח ותליתי**: הוא אוחז ב**יעקב** של מישו אחר. הרגל, המסמלת תנועה והתרחבות, אינה שלו.
- נקודת תורפה קיומית: שמו ניתן לו דווקא על שם מה שהוא לוקה בו.
- מסקנה: השם '**יעקב**' מייצג קיום רעוע, חסר ובלתי טריוויאלי.

זהות #2: ישראל – הניצחון, הכוח וההשרדות

לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׂרִיתָ עִם
אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכָל

- **ארכיטיפ של שרידות:** השם ניתן לו לאחר מאבק קיומי שבו ידו על העליונה.
- **יכולת לגבור ולנצח:** השם 'ישראל' מבטא כוח, עצמאות ויכולת לעמוד כנגד כוחות גדולים ממנו.
- **הערה חשובה:** המלאך אומר 'לא ייאמר עוד', ולא 'לא ייקרא עוד' – כלומר, שמו נותר גם יעקב, אך הכינוי המייצג את מהותו החדשה הוא ישראל.

ההתמרה: מחיים אישיים לחיי אומה

סיפור מותו של יעקב אינו אלא סיפור התמרתו מחיים פרסונליים הקצובים בזמן, לחיי אלמוות של האומה הישראלית. פרשת 'ויחי' אינה עוסקת בסוף חייו, אלא באופן שבו חייו הופכים לנצחיים.

הברכות: יציקת המורשת אל העתיד

הברכות אינן שיחה על ההווה, אלא עיצוב ותכנון של העתיד האולטימטיבי. יעקב משרטט בפני בניו את הווייתם הלאומית הנצחית.

'מיטה שלמה': הבטחת האחדות והמשכיות

תשובת הבנים

"שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל, ה'
אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד."

כשם שאין בלבך אלא אחד,
כך אין בלבנו אלא אחד.

החשש של יעקב

ביקש יעקב לגלות לבניו קץ
הימין ונסתלקה ממנו שכינה.

אמר שמא חס ושלום יש
במולדם יש במטתי פסול...
כאברהם שיצא ממנו ישמעאל,
ראבי יצחק שיצא ממנו עשו.

המשמעות

הבנים מאשרים את האחדות המוחלטת בינם לבין אביהם ומשימתו,
ומבטיחים שהמורשת תעבור בשלמותה.

ההכרזה: "כָּל אֱלֹה שְׁבִיטֵי יִשְׂרָאֵל"

"כָּל אֱלֹה שְׁבִיטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁנִים עָשָׂר וְזֹאת אֲשֶׁר
דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם..."

(בראשית מט, כח)

זהו הרגע שבו התורה קוטעת את הרצף
הסיפורי כדי להעניק מבט-על על מה
על מה שהתרחש.

המונח 'שבטי ישראל' מופיע כאן לראשונה
בתורה בהקשר זה, ומסמן את כינון מתכונת
האומה החדשה.

האירוע אינו עוד ברכת אב לבניו, אלא מעמד המכונן את ישראל האלמותי.

חידת 'יעקב אבינו לא מת' – הפתרון

אכן, ספדו, חנטו וקברו את יעקב – הפרסונה העצמאית, האדם שחייו קצובים.
אך יעקב הפך לבית ישראל. לא ניתן עוד לייצר הפרדה בינו לבין זרעו.

מקיש הוא לזרעו: מה זרעו בחיים, אף הוא בחיים.

ההוכחה בכתובים: המעבר מספר בראשית לספר שמות

ספר שמות (פרשת שמות)

...וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרָיִם, אֵת יַעֲקֹב...

"בני ישראל" הם הנושא. הם
הישות העצמאית, ויעקב הוא
נספח אליהם ("את יעקב").

ספר בראשית (פרשת ויגש)

...וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרָיִם, יַעֲקֹב וּבָנָיו...

יעקב הוא הנושא המרכזי. הוא
היורד למצרים, יחד עם בניו.

← נקודת המעבר הבין-דורית מעולם האבות לעולםם של הבנים →

'תַּמּוֹת נֶפֶשׁ מוֹת יִשְׂרָאֵל': הַמּוֹת שֶׁאֵינָן מוֹת

- האבות נקראו "יִשְׂרָאֵל" כי הם חיברו את עצמם באספן מושלם לנקודת התכלית שלהם: הוויית הבנים.
- הם חדלו מלהתקיים כיחידים העומדים בפני עצמם, וניצקו את כל מהותם אל תוך הדורות הבאים.
- זהו מוות נטול מוות: סוף הקיום הפרטי הוא תחילת הקיום הלאומי. יעקב הוא זה שהשלים והטמיע את המהלך הזה באופן סופי.

פרשת ויחי אינה מספרת על סוף חייו של אדם
אחד, אלא על תחילת חיי הנצח של אומה שלמה.

שבת שלום ומבורך